

TÓTH KÁROLY

Finnország kormányformájának főbb vonásai

I. Történeti előzmények

Finnország államjogi berendezkedését több mint hét évszázadon keresztül az a sajátos viszony határozta meg, amely ezt az északi államot Svédországhoz fűzte. A IX. Szent Erik svéd király és az angol származású Henry püspök által Finnország délnyugati része ellen 1155-ben vezetett első, majd a közép-nyugati része (Tavastland, Häme) ellen 1249-ben vezetett második, illetve a délkeleti része (Karélia) ellen vezetett 1293. évi harmadik kereszteshadjárat Finnországot fokozatosan az unitárius svéd állam részévé tette.

A svéd uralom befolyásolta, határozta meg Finnország jogának fejlődését is. A Nagy Erikson király által végrehajtott kodifikáció eredményeképpen 1350-ben létrejött Nemzeti Jogi Kódex alkalmazását Finnországban is bevezették.¹ 1360-ban pedig Jtaamat finn tartomány saját "lagman"-t kapott, akinek hatásköre minden szempontból azonos volt Svédország tartományaiban működő hasonló lagman-okéval.² 1362-ben Finnország népének is garantálták mindazokat a jogokat, amelyek Svédország más provinciáinak lakosait megillették, azaz részt vehettek Svédország királyának megválasztásában. Ez a rendelkezés ugyan évtizedekig holt betű maradt, ám azt követően, hogy 1435-ben újabb lagman-körzetet alakítottak ki, mindkettő elküldhette képviselőit a király-választásra.³ 1442-ben Bajor Kristóf király Nemzeti Kódexe Finnország alkotmányjogi státusát tette egyenlővé a Svéd Királyságot alkotó többi tartományéval.

¹ A régi finnek joga kevésbé ismert. Korábban igen jelentős befolyást jelentettek a svéd jog intézményei, valamint a keleti részekben az orosz jog és szokások. Előbbire az utal, hogy könnyű volt a Svéd Nemzeti Kódex adaptálása, utóbbira pedig az, hogy Karéliában – hasonlóan az orosz megoldáshoz – a nők öröklési joga korlátozottan érvényesült: végrendelet alapján nem szerezhettek tulajdonjogot. V.ö.: Yrjö *Blomstedt*: A historical background of the Finnish legal system. 29. p. In: *The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition.* Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 26-38. p.

² A "lagman" tisz. speciális jogi hatóság, királyi bíró.

³ V.ö.: Yrjö *Blomstedt*: A historical background of the Finnish legal system. 27. p. In: *The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition.* Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 26-38. p.

Amikor a Moszkvai Nagyhercegség növekvő hatalma komolyan fenyegetővé vált, III. János svéd király fölvette Finnország nagyhercege címet, s ezáltal Finnország hivatalos statusa nagyhercegség lett.⁴ Finnország képviselői mindvégig részt vettek a svéd parlament mind a négy rendjének munkájában. Ez akkor kap igazi jelentőséget, ha hozzátesszük, hogy e parlament a XVIII. században különösen erős volt – ekkor Svédország Európa egyik nagyhatalmának számított.

1734-re készült el az 1686-ban létrehozott ún. Nagy Jogi Bizottság kodifikációs munkájának eredményeként az Általános Svéd Kódex. Ez sajátosan ötvözte a római jogot, a germán jogtételeket és a precedens-rendszert, alapja és mintája lett a jellegzetes skandináv jogrendszereknek, olyannyira, hogy bizonyos rendelkezései máig hatályban vannak Finnországban.

Finnország területe az orosz hegemonia-törekvések eredményeként jelentősen csökkent: a XVII-XVIII. században a svéd–orosz háborúk általában a finn területeket sújtották, Nagy Péter idején az ország délkeleti része (nagybanegészen a finn–szovjet határvonalától keletre eső karéliei területész) Oroszországhoz került. Emellett más okokból is terhessé vált a finnek számára a svéd–finn államközösség. A XVIII. század végén függetlenségi mozgalom bontakozott ki, a mozgalom vezetői szövetségesként Oroszországgal is számoltak. A mozgalom katonai szárnya fegyveres ellenállást, illetve felkelést szervezett, majd az összeesküvés felfedése után sokan Oroszországba menekültek és a cári hadseregben vállaltak szolgálatot. A tisztí összeesküvés függetlenségi elképzelései között, egyik lehetséges variánsként az Oroszországgal kialakítandó perszonálunió is szerepelt. Ez a Svédországgal fennálló háromnegyed évezredes unió sorsát is megpecsételte. A tiltsi béke (1807) titkos záradékában I. Sándor cár (1801-1825) szabad kezét kapott Skandináviában, majd az 1808/1809. évi svéd–orosz háborút lezáró béke (Fredrikshamm, 1809) értelmében Finnország a cár uralma alá került. Kezdetben ennek a változásnak nem tulajdonítottak túlzott jelentőséget, hiszen Finnország a számos svéd–orosz háború során hosszabb-rövidebb átmeneti időre többször is átesett már orosz megszálláson. Ám I. Sándor olyan formát választott a hatalom átvételére, amely hosszú időre biztosította a terület megtartását. 1809. február 1-én kiadott dekrétumában magát Finnország nagyfejdelmének jelentette ki, egyben összehívta a finn országgyűlést. 1809 tavaszán Parvoo-ban összeült a négy rend, s ezt a Dietát a megszálló I. Sándor ünnepélyesen maga nyitotta meg francia nyelvű beszédben, megismételve Finnország kiváltságainak biztosítására tett korábbi ígéreteit. Beszédét a finn függetlenségi mozgalom általa kancellárrá

⁴ Ennek időpontját illetően eltérő adatok szerepelnek a különböző helyeken. Az egyik (Yrjö Blomstedt: A historical background of the Finnish legal system. 27. p. In: The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 26-38. p.) ezt 1577-re, a másik (Constitutions of the Countries of the World. Ed. by Albert P. Blaustein and Gisbert H. Flanz. Oceana Publications Inc., Dobbs Ferry, New York, 1982. 1. p. - Finland by Voitto Saario.) 1581-re teszi. E statusa egészen 1917-ig megmaradt, bár 1809 után nem volt igazán jelentősége.

kinevezett vezetője tolmácsolta. Ezután hitlevélben biztosította a finn nemzetet, hogy vallását, kiváltságait, a korábbi alaptörvényekben biztosított jogait megvédi, megígérte, hogy erőszakkal katonát toborozni Finnországban nem fog, megelégszik ehelyett pénzbeli váltsággal. Alkotmányos autonómiát garantált Finnországnak, mint nagyhercegségnek, s azt hirdette, hogy Finnországot a nemzetek közé egyenrangú nemzetként emeli fel. A finn ügyekre külön államtitkárt vett maga mellé. Ezt követően visszacsatolta Finnországhoz a Nagy Péter idején Oroszország által megszállt finn területeket. Később külön kormánytanácsot hozott létre "császári finn szenátus" elnevezéssel, melynek tagjait a finn rendek ajánlása alapján nevezte ki. Ezzel Finnország látszatra olyan alkotmányos állammá alakult, amelyet jóformán csak a közös uralkodó személye és a külügyek kapcsoltak a cári birodalomhoz.⁵

I. Sándor életének végén megindult Finnország tényleges önállóságának felszámolása, halála után az új cár trónralépésével (I. Miklós, 1825-1855) ezek a törekvések felerősödtek. I. Miklós kiadta ugyan a Finnország kiváltságait megerősítő hitlevelet (ezt később sem mulasztotta el egyetlen trónralépő cár sem), azonban a finn országgyűlést egyetlen egyszer sem hívta össze, önkényesen katonákat toborzott, erős cenzúrát vezetett be, szentkönyveken és közgazdasági munkákon kívül megtiltotta minden más finn nyelvű könyv kinyomtatását.

Utódja, II. Sándor (1855-1881) azonban nemcsak az alkotmányos kormányzást állította helyre, hanem számos gazdasági, igazgatási és kulturális reform bevezetésével járult hozzá Finnország felemelkedéséhez. Finnország önálló pénzrendszert kapott (finn márka), az anyanyelvi oktatást az elemi iskolák mellett a középiskolákban és az egyetemeken is bevezették, a 70-es évek végén önálló nemzeti hadsereg szervezését is tervbe vették. A nagyhercegségnek saját kormánya volt, amelyhez az ügyeket közvetlenül lehetett terjeszteni, nem az orosz hatóságokon keresztül. (Az 1860–1880 közötti időszakot a finn törvényhozás aranykoraként is emlegetük.)

Annál nagyobb ellenhatást váltottak ki a halála után trónrajutó III. Sándor (1881-1894), majd II. Miklós (1894-1917) intézkedései, amelyek Finnország államiságát, önálló jogait szinte teljesen felszámolták és újra elkezdték a kíméletlen, erőszakos oroszosítás politikáját. Félő volt, hogy az újonnan megjelent nagyhatalom, a Balti tengert uraló Német Birodalom katonai ereje Szentpétervárt is veszélyezteti – s éppen Finnországon keresztül. 1899-ben a cár kiadta az ún. Februári Manifestumot, jelentősen szűkítve ezáltal a Dieta hatáskörét. 1905-ben Finnországban – az oroszországi forradalmi mozgalmakhoz kapcsolódva – általános sztrájk robbant ki, tiltakozásul az orosz hatóságok által gyakorolt elnyomás ellen.⁶ Erre válaszként a cár kiadta az ún.

⁵ Kovács István: A Szovjetunió kialakulása és a szövetségi alkotmány fejlődésének fő vonásai. In: A Szovjetunió szövetségi alkotmányai, Szerk. Kovács István. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1982. 28. s. köv. p.

⁶ A cár 1904-ben Nikolai Bobrikovot nevezte ki főkormányzóvá, s az új főkormányzó igen brutális, kegyetlen intézkedésekkel operált.

Novemberi Manifestumot, amelyben lényegében a korábbi korlátozó intézkedéseit ismételte meg. – A finn liberális törekvéseket azonban nem lehetett visszatartani. Csak az egész Finnországra kiterjedő ellenállás kényszerítette a cárt arra, hogy az 1906. május 6-án kiadott alaptörvényben újra elismerje Finnország autonóm jogait.⁷ A négy rendből álló Dieta helyett egykamarás parlamentet hoztak létre, valamint bevezették a férfiak és a nők általános választójogát.⁸

Az 1917 márciusi orosz forradalom után Finnországban ideiglenes állapot keletkezett, amely sokban hasonlított a magyar közjogi provizóriumhoz. A finn országgyűlés 1917. december 6-án deklarálta Finnország függetlenségét.⁹ Ezt követően a finn miniszterelnök vezetésével magasszintű állami delegáció vette fel a kapcsolatot a Népbiztosok Tanácsával a finn függetlenség elismertetése és a különválás módozatainak meghatározása érdekében. A függetlenség elismeréséről elsőként a Népbiztosok Tanácsának dekrétuma intézkedett, azonban ehhez semmiféle megjegyzést nem fűzött, semmiféle külön feltételt nem kötött ki. Am a dekrétum kiadását megelőzően Lenin külön tanácskozást folytatott a Finnországi Szociáldemokrata Munkáspárt küldöttségével, amely azzal a kéréssel fordult az OSZD(b)MP központi bizottságához, hogy nyújtson segítséget Finnország függetlenségének elismeréséhez. Lenin e tárgyalás eredményeként megígérte, hogy támogatni fogja a függetlenség elismerését a Népbiztosok Tanácsában. A Népbiztosok Tanácsának előterjesztésére az Összorosországi Központi Végrehajtó Bizottság 1918. január 4-én (1917. december 22-én) fogadta el "A Forradalmi Kormány nyilatkozata Finnország függetlenségéről" című dokumentumot.¹⁰

Az állam függetlenségének elismerésével azonban Finnországban nem dőlt el a hatalom kérdése. Az oroszországi forradalom győzelmét követően a Finnországi Szociáldemokrata Párt abból indult ki, hogy az adott nemzetközi helyzetben a burzsoázia önként is hozzájárul olyan szociáldemokrata kormány kialakításához, amely fokozatosan valósítja meg a szocialista vívmányokat, emellett azonban nem tartotta kizártnak a fegyveres harc szükségességét sem. Az érlelődő forradalom 1918. január 27-én ment át fegyveres felkelésbe, és a forradalmi erők viszonylag rövid idő alatt átvették a hatalmat a fővárosban és

⁷ Kovács István: A Szovjetunió kialakulása és a szövetségi alkotmány fejlődésének fő vonásai. In: A Szovjetunió szövetségi alkotmányai, Szerk. Kovács István. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, Bp., 1982. 29. s. köv. p.

⁸ Ez a korszak csak 1917. december 6-án ért véget, amikor is az októberi bolsevik forradalom után a finn parlament Finnországot szuverénnek deklarálta.

⁹ V.ö.: Csekeý István: A Finn Köztársaság alkotmánya. Tartu (Dorpat), 1927. november 1. 205. s. köv. p. In: Csekeý István: Északi íráások, Bp., 1928. 205-212. p.

¹⁰ Finnország függetlenségét Franciaország január 4-én, Svédország január 5-én, Németország január 6-án ismerte el. Ezt követte a Norvégia, Dánia, Ausztria-Magyarország, Hollandia, Svájc, Bulgária, Törökország és a Vatikánváros által történt elismerés. Lásd. Constitutions of Nations Volume I. Ed. by Amos J. Peaslee. The Rumford Press Concord, N. H., 774. p.

általában az ország iparilag fejlett déli területein. Ezt a harcot a szovjet kormány önkéntes fegyveresekkel segítette. 1918 márciusában az OSZFSZK barátsági és testvériségi szerződést kötött a szocialista Finn Munkás Köztársasággal. Ennek értelmében Szovjet–Oroszország átengedte Finnországnak Petsamo vidékét, mint az Északi Jegestengerre nyíló kijáratot. A kereskedelmi hajóknak egymás kikötőibe szabad bejárást biztosítottak. A szerződés végülis nem lépett életbe, mivel az országba betörő német expedíciós hadsereg 1918 áprilisának végére a munkáshatalmat megdöntötte.¹¹

II. Finnország alkotmányának kialakulása, jellege

Finnország alkotmánya a függetlenség elnyerését követően is lényegében monarchikus maradt. Az 1772-i kormányforma (alkotmány) 38. §-a alapján 1918. október 9-én az országgyűlés Frigyes Károly hesszeni herceget királlyá választotta, de ez a koronát nem fogadta el. Így a 18. nélküli monarchiában az országgyűlés az uralkodói jogokat 1918. december 12-én Mannerheim Gusztáv tábornokra mint kormányzóra ruházta.

1919. június 21-én fogadta el a népképviselőt Finnország új kormányformáját, amelyet a kormányzó július 17-én megerősített. Finnül szószerint hallitusmuoto, pedig voltaképpen nemcsak kormány-, hanem az államformát is rendezte, s magyarul leghelyesebben alkotmány szóval jelölhetjük. (A finn kormányforma kifejezés megfelel az régi, 1772-i svéd regeringsformen kitételnek.) Ez az 1772-i és 1789-i, még svéd időkből származó alaptörvényeket egészen modern köztársasági alkotmánnyal cserélte föl. Bár ennek az alap- vagy alkotmánytörvénynek más köztörvényekkel szemben fokozott alaki jogereje van, az új finn alkotmány mégsem sorozható a szoros értelemben vett merev chartaalkotmányok közé, mert mellette éppen úgy, mint Svédországban vagy Franciaországban még más, fontos alaptörvények is vannak.¹²

Bár az 1919. július 17-én kihirdetett törvény a címében kormányformát említ, nem lehet kétséges annak alkotmány-jellege, hiszen mindazokról az alapvető intézményekről rendelkezik, amelyekről az alkotmányok szólni szoktak: az államszervezetről, a polgárok általános jogairól és törvényi védelméről, a törvényhozásról, a kormányról, a bíróságokról, az állami pénzügyekről, a véderőről, az oktatásról, az egyházi szervezetekről és állami közhivatalokról. Az alkotmány mellett egyéb törvények pedig azért sorolhatók az alaptörvények

¹¹ Lásd erről részletesebben Kovács István: A Szovjetunió kialakulása és a szövetségi alkotmány fejlődésének fő vonásai. 61. s köv. p. In: A Szovjetunió szövetségi alkotmányai. Szerk. Kovács István. Közgazdasági és Jogi Könyvtudó, Bp., 1982.

¹² V.ö.: Csekegy István: A Finn Köztársaság alkotmánya. Tartu (Dorpat), 1927. november 1. 205. p. In: Csekegy István: Északi írások, Bp., 1928. 205-212. p.

közé, mert megváltoztatásuk az alkotmánymódosítás eljárási rendje szerint lehetséges.¹³

Az alkotmány nem hagy kétséget aziránt, hogy a hatalommegosztás elvét kívánja követni, ugyanis a 2. §-ában kimondja: "A legfelsőbb hatalom birtokosa a nép, amelyet a parlamentben összegyűlt képviselők képviselnek. A törvényhozó hatalmat a parlament a köztársasági elnökkel együtt gyakorolja. A legfelsőbb végrehajtó hatalommal a köztársasági elnök van megbízva. Mellette az állam kormányzását az Államtanács látja el, amelynek tagjai a miniszterelnök és a szükséges számú miniszter. A bírói hatalmat a független törvényszékek — legfelsőbb fokon a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság — gyakorolják."¹⁴

III. Finnország államszervezete

1. Parlament — parlamentarizmus.

A parlament (finnül eduskunta, svédül riksdag) egykamarás rendszerű, 200 képviselőből áll. A képviselőket négy évre¹⁵ általános választásokon választják. A parlament mandátuma megrövidülhet: a köztársasági elnök feloszlathatja és új választásokat írhat ki.¹⁶ A feloszlítás után megválasztott

¹³ Az alaptörvények közé sorolandó a parlamentről szóló 1928. évi, az Államtanács tagjai és a főállamügyész feladatai törvényes ellátásának parlament általi ellenőrzéséről szóló 1922. évi, az Állambíróságról szóló 1922. évi, az Aland tartomány különleges helyzetéről rendelkező két törvény: Aland autonomiájáról szóló 1951. évi illetve az Aland-on lévő tényleges vagy non fennálló tulajdoni és birtokjog korlátozásáról szóló 1975. évi törvény. V.ö.: International Encyclopedia of Comparative Law. Volume I. (National Reports). Chief Editor: Viktor Knapp. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen Mouton - The Hague - Paris. Finland (Heikki Jokela), F-38. p. valamint Mikael Hidén: The Constitution. 40. p. In: The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

¹⁴ A hatalommegosztás elvét azonban az alkotmány nem érvényesíti következetesen. Az eltérések pl. a parlamentáris rendszerből, a parlament pénzügyi hatásköréből, a köztársasági elnök és az Államtanács hatásköréből, valamint abból erednek, hogy a közigazgatás és az igazságszolgáltatás konzekvens elkülönítése nem történt meg, ezért egyes központi hivatalok a közigazgatáson belül igazságszolgáltatási funkciókat is ellátnak. V.ö.: International Encyclopedia of Comparative Law. Volume I. (National Reports). Chief Editor: Viktor Knapp. J.C.B. Mohr (Paul Siebeck) Tübingen Mouton - The Hague - Paris. Finland (Heikki Jokela) F-34. p.

¹⁵ 1954 óta. 1919-1954 között a mandatum 3 évig tartott.

¹⁶ Finnország függetlenségének fennállása alatt a parlamentet az elnök 1919-ben, 1924-ben, 1929-ben, 1930-ban, 1954-ben, 1962-ben, 1972-ben és 1975-ben oszlatta fel. Az adatok forrása Mikael Hidén: The Constitution. 42. p. In: The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

parlament megbízatása is négy évre szól, nem csupán az előző testület hátralévő idejére.

A parlament a hatásköre teljességét ülésein gyakorolja. A képviselők minden év február 1-én – a parlamentről szóló törvény alapján – külön meghívás nélkül összeülnek, s meghatározzák a következő tanácskozási időpontját is. Mivel a parlament évente átlagosan 250 napon keresztül ülészik, rendkívüli ülészsakokra gyakorlatilag nem is marad idő.

A parlament plenáris üléseit minden egyes ülészsak elején választott "házelnök" (speaker) vezeti, akit két "alelnök" (deputy speaker) segít munkájában. E tisztségviselők nem vesznek részt a vitában és nem is szavaznak.

A parlament munkája döntő részben természetesen nem a plenáris üléseken, hanem az állandó és egyéb bizottságaiban zajlik. A parlamentről szóló törvény szerint 5 állandó bizottságot kell választani.¹⁷ Az állandó bizottságokon felül működik egy 45 képviselőből álló, ún. Nagy Bizottság, amely a parlament elé kerülő anyagokért, főképpen az állandó bizottságok törvényelőkészítő munkájának koordinálásáért felelős. Természetesen a parlament egyéb állandó bizottságot is alakíthat.

A fenti bizottságok mellett más parlamenti testületek is léteznek. A "Házbizottság" (Speaker's Council), amely a házelnökből, az alelnökökből és az állandó bizottságok elnökeiből áll, a parlament munkájának szervezettségéért és rendjéért felelős, lényegében a parlament pártpolitikai strukturáját tükrözi. A parlamenti ellenőrzés funkcióit a bizottságokon kívül egyéb, meghatározott feladatokra létrehozott szervek is segítik. Minden ülészsakra választanak 5 állami számvevőt (számvizsgálót) az állami költségvetésben foglaltak betartásának ellenőrzésére, bank-felügyelőket a banktevékenység kontrollálására, valamint parlamenti "ombudsman"-t a közigazgatási tisztségviselők hivatali tevékenységének ellenőrzésére. Az időközben elfogadott alkotmánymódosítások a parlamenti ellenőrzés újabb szerveit hozták létre, előírva, hogy 12 képviselőt kell kijelölni a Társadalombiztosítási Intézet felügyeletére, úgyszintén a parlamenti könyvtár munkájának segítésére és ellenőrzésére; tagokat kell választani a Finn Rádió- és Televíziótársaság Felügyelő Bizottságába, valamint az Északi Tanácsba; meg kell választani a parlament Fizetési Bizottságát, amelynek feladata a közhivatalnokokat érintő olyan kollektív szerződések előkészítő tárgyalások figyelemmel kísérése és segítése, amelyek végső fokon parlamenti jóváhagyást igényelnek, mivel az állami költségvetési kiadásokat emelhetik. Ide sorolható az Állambíróság tagjainak megválasztása is, amely az Államtanács, a Legfelsőbb Bíróság, a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tagja illetve a főállamügyész ellen hivatali működése során elkövetett jogellenes tevékenység miatt emelt vád ügyében dönt. Az Állambíróság 12 tagból áll, közülük 6 laikus, 6 pedig a Legfelsőbb Bíróság bírója.¹⁸

¹⁷ Alkotmányjogi, Törvényhozási, Külügyi, Pénzügyi, valamint Bankbizottságot.

¹⁸ Mikael Hidén: *The Constitution*. 43. s. köv. p. In: *The Finnish Legal System*. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

A parlamentarizmus általános elvei szerint az Államtanács tagjainak bírniuk kell a parlament bizalmát; bizalmatlanság esetén a kabinet, vagy az érintett miniszter köteles lemondani.¹⁹ A bizalmi kérdés leggyakoribb felvetése az interpellációhoz kapcsolódik. Az interpellációt a Parlament legalább 20 képviselője írásban terjesztheti elő. A kormány érintett tagjainak válaszáról vita nyitható, s ez a bizalmatlansági indítványba torkollhat. A gyakorlatban igen kevés kabinet élte túl a formális bizalmi szavazást.²⁰

2. A végrehajtó hatalom.

Finnországban a végrehajtó hatalom dualista jellegű, azaz a köztársasági elnök és az Államtanács gyakorolja.

A. A köztársasági elnök

A köztársasági elnököt 6 évre az állampolgárok közvetlenül, vagy a parlamenti választás rendje szerint választott 301 elektor választja. A ciklusok száma nincs korlátozva.

Elnökjelölt állítására jogosult az a regisztrált párt, amelynek jelöltlistájáról az utolsóként lebonyolított képviselőválasztáson legalább egy képviselőt megválasztottak, vagy az a húszezer, választójoggal rendelkező személy, amely megállapodott egy közös jelölt állításáról. (Alkotmány 23. §) Úgy véljük, külön fel kell hívni a figyelmet arra a speciális finn megoldásra, amely az elnökválasztást több jelölt esetén is egyszeri urnaszavazással teszi lehetővé.²¹ Amennyiben egynél több jelöltet állítottak, január utolsó vasárnapján és az azt követő hétfőn lebonyolítják a közvetlen elnökválasztást és a 301 elektor megválasztását. Ezen a választáson minden választójoggal rendelkező egy-egy szavazattal bír. Ha a titkos szavazáson valamelyik jelölt a szavazati jogukkal élők szavazatainak több mint felét szerzi meg, ő lesz megválasztva. Ellenkező esetben az új választás közvetett lesz, az elektorok választanak. Ha ekkor sem kap egyik jelölt sem abszolút többséget, az újabb szavazás csak a két legtöbb voksot kapott jelöltre történik. Szavazategyenlőség esetén sorshúzással döntenek.²²

A köztársasági elnök gyakorolja az államfői jogokat, megilleti a törvénykezdeményezés és a rendeletalkotás joga, kiírja a képviselőválasztásokat, rendkívüli ülészsakra összehívja a parlamentet, megnyitja az ülészsakokat,

¹⁹ Az alkotmány 36. §-a szerint a bizalmat az Államtanács tagjainak kell élvezniük, valójában a bizalmi kérdés a gyakorlatban a kabinet egészével szemben érvényesül. Mikael *Hidén*: *The Constitution*. 50. p. In: *The Finnish Legal System*. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

²⁰ Uo. 50. p.

²¹ Egy jelölt esetén választás nélkül ő lesz a köztársasági elnök.

²² Az Alkotmány jelleleg hatályos, 23. §-át az 1987. évi módosítás állapította meg.

feloszlathatja a parlamentet, egyéni kegyelmet adhat, törvényben meghatározott esetekben felmentést adhat jogszabályi előírások alól, ő a haderő főparancsnoka, dönt állampolgársági ügyekben, felügyeletet gyakorol a közigazgatás felett, meghatározza a külpolitikát.

A köztársasági elnök nevezi ki

- a) a főállamügyészt és helyettes főállamügyészt;
- b) az érsekeket és püspököket, valamint az egyetem rektorát;
- c) a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság elnökeit; a Legfelsőbb Bíróság előterjesztése alapján annak tagjait és a fellebbviteli bíróságok elnökeit, valamint a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság előterjesztése alapján annak tagjait;
- d) a fellebbviteli bíróságok tagjait, valamint az egyetem és a műszaki főiskola professzorait;
- e) az Államtanács előterjesztése alapján a központi közigazgatási hivatalok vezetőit és a kormányzóságok kormányzóit, valamint a központi közigazgatási hivatalok tagjait;
- f) a köztársasági elnöki hivatal tisztségviselőit, valamint az illetékes hatóság előterjesztése alapján az Államtanács, a Legfelsőbb Bíróság és a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság tisztségviselőit;
- g) az Államtanács előterjesztése alapján a követeket és a konzulokat.

A köztársaság elnökének e széles hatásköre nem korlátlan. A végrehajtó hatalom gyakorlása körébe eső döntéseit ún. "elnöki ülésen" hozza. Az elnöki ülés valójában az Államtanácsnak az a hetenkénti egy, meghatározott ülése, amelyet nem a miniszterelnök, hanem a köztársasági elnök vezet, s ezen születnek a köztársasági elnök döntései, amelyek érvényességéhez annak a miniszternek az aláírása is szükséges, amelyik a döntés előkészítéséért felelős.

Bár az elnöki rendszer és a parlamentarizmus valójában két teljesen eltérő igazgatási szisztémát jelent, a finn alkotmányjogi megoldás sajátosan ötvözi e két rendszert, azáltal, hogy a köztársasági elnök a döntéseit a kabinet ülésein hozza, a parlamentnek felelős kabinet egyetértésével. Ennek jelentőségét az emeli ki, hogy a köztársasági elnök politikailag nem felelős a parlamentnek (legfeljebb a következő választásokon a választók illetve az elektorok "érvényesítik" a felelősségre vonást, azáltal, hogy nem választják újra), ám e felelősség a kabinetten keresztül közvetetten mégis érvényesül. Erre utal az az alkotmányi előírás is, hogy ha az Államtanács az általa végrehajtandó köztársasági elnöki döntést törvénysértőnek találja, a főállamügyész véleményének kikérése után a köztársasági elnöknek javasolja a döntés visszavonását vagy módosítását, s ha a köztársasági elnök mégis kitartana döntése mellett, bejelentsé, hogy az nem hajtható végre.

Igaz azonban, hogy a köztársasági elnököt politikai felelősség formálisan senkivel szemben sem terheli. Jogi felelőssége is valójában csak igen szűk körű, inkább elméleti lehetőség csupán; hiszen csak súlyos hazaárulás miatt vonható felelősségre: a parlament által emelt vádat a Legfelsőbb Bíróság bírálja el. "Az a tény, hogy az államfő – normál körülmények között – sem jogilag, sem politikailag nem felelős, normális dolognak tekinthető. Sok államban ugyanis a

felelősségnek ez a hiánya nem bír politikai jelentőséggel, mert az államfőnek gyakran nincs reális személyes lehetősége semmiféle hatalom gyakorlására.²³ A parlamentáris kormányzás és az elnöki rendszer viszonya egy szellemes mondás szerint azt jelenti, hogy "a miniszterelnök vezényli a zenekart, ám a zeneszerző a köztársasági elnök".²⁴

B. Az Államtanács (Kabinet)

Mint az előbb már utaltunk rá, az Államtanács (Valtioneuvosto) a Kabinettel (Minisztertanáccsal) azonos; a miniszterelnökből és legfeljebb 17 miniszterből áll, akik között lehet tárca nélküli is. Valamennyi miniszternél előírás, hogy Finnország állampolgáraként született legyen, ezenfelül az igazságügyminiszter és legalább egy másik miniszter jogvégezett legyen. Az Államtanács hatáskörét az Alkotmány úgy határozza meg, hogy végre kell hajtania a köztársasági elnök döntéseit, el kell járnia azokban az ügyekben, amelyeket a törvény a hatáskörébe utal, döntenie kell azokban a kormányzati és egyéb igazgatási ügyekben, amelyeket az alkotmány vagy más törvény illetőleg rendelet nem tart fenn a köztársasági elnök számára és nem utal minisztérium élén álló miniszter vagy alsóbb fokú hatóság döntési jogkörébe. Ha az Államtanács bizonytalan abban, hogy hatásköre kiterjed-e valamely ügyre, ezt a kérdést a köztársasági elnök dönti el. Azt, hogy az igazságszolgáltatás, a Helsinkii Egyetem és a fegyveres erők milyen mértékben vannak kiemelve az Államtanács hatásköréből, külön jogszabályok rendezik.

Az Államtanács működésének néhány vonása külön figyelmet érdemel. A döntéseket ülésein hozza. Ezek előkészítését 3 állandó, (Külügyi, Pénzügyi, Gazdasági) bizottság ("kormánybizottság") végzi, de speciális kérdések vizsgálatára ideiglenes bizottságokat küldhet ki. 1986 óta ún. fél-állandó bizottságként működik a tömegtájékoztatással, a társadalombiztosítással, a munkaerőgazdálkodással és a környezetvédelemmel foglalkozó bizottság.

Az Államtanács a következő állandó heti program szerint dolgozik:

Kedd	—	Gazdasági Bizottság;
Szerda	—	Pénzügyi Bizottság (előkészítő és hivatalos ülés); Nemhivatalos (esti) Kabinet-ülés;
Csütörtök	—	Kabinet-ülés (kb. 1 órás, tipikusan 30-50 napirendi ponttal);
Péntek	—	Gazdasági Bizottság;

²³ Mikael Hidén: The Constitution. 50. p. In: The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

²⁴ V.ö.: Rose, R.: The Capacity of the President. A Comparative Analysis. Glasgow: University of Strathclyde, Centre for the Study of Public Policy. Studies in Public Policy, Nr. 130.

(Köztársasági) elnöki ülés (kb. 30 perces, 20-30 napirendi ponttal).²⁵

Nem lehet kétséges, hogy a Kabinet üléseinek a fentiekben jelzett feszességét és tempóját csak igen komoly előkészítő munka teszi lehetővé.

Az Államtanács üléseinek 3 típusa van: a plenáris (általános) ülés, a (köztársasági) elnöki ülés, valamint a nemhivatalos (esti) ülés.

A Kabinet hetenkénti nemhivatalos, esti ülése ("esti iskola"²⁶) a finn koalíciós politikaformálás és politikai koordináció fontos eszköze. Közös vacsorával kezdődik, utána a miniszterelnök által meghatározott témák tárgyalása következik. Olyan kérdéseket vitatnak meg, amelyek előkészítése előrehaladott állapotban van, tehát a közeljövőben döntést kell hozni benne (N. B. másnap kabinetülés!). Nem kis szerep jut az egyeztetésnek abból a szempontból sem, hogy ezekre az összejövetelekre pártközi konfliktusok esetén a pártcsoportok vezetői is meghívást kapnak. Az irodalom azt is fontosnak tartja megemlíteni, hogy ezek az ülések "a sajtó nem kívánatos figyelmén kívűl zajlanak".²⁷

3. A bírói hatalom.

Az igazságszolgáltatást Finnországban két bírósági hálózat végzi: a rendes bíróságok és a közigazgatási bíróságok hálózata, legmagasabb fórumukként a Legfelsőbb Bírósággal illetve a Legfelsőbb Közigazgatási Bírósággal.

A rendes bíróságok legalsó fórumai a kerületi illetve a városi bíróságok, élükön a megfelelő tanácsok (kerületi, illetve városi önkormányzatok) által jelölt és a Legfelsőbb Bíróság által kinevezett elnökkel. A laikus bírákat (esküdteket) a tanácsok választják 4 évre. Másodfokon az ún. fellebbviteli bíróságok járnak el 3 hivatásos bíróból álló tanácsban.

A munkaadók és munkavállalók közötti jogvitában választott bíróságként a rendes bíróságok mellett munkaügyi bíróságok ítéleznek; ezek 3-3 tagját 3 évre a munkaadók szövetsége illetve a szakszervezetek jelölik ki, elnöke és még két tagja semleges személy. Egyéb különleges esetekben – de szintén a rendes bírósági szervezeti keretek között – speciális bíróságok, mint pl. vízbíróságok, biztosítási bíróságok stb. működnek.

²⁵ Cabinets in Western Europe. 222. p. Ed. by Jean Blondel and Ferdinand Müller-Rommel. Macmillan, 1988. – 13 Finland, by Jaakko Nousiainen, 213-233. p., valamint Jaakko Nousiainen: Bureaucratic tradition, semi-presidential rule and parliamentary governments: the case of Finland. 237. p. European Journal of Political research, 1988:16. 229-249. p. Kluwer Academic Publishers, Dordrecht.

²⁶ Ezt az elnevezést azért kapta, mert a miniszterelnök 1937-39 között Cajander professzor volt.

²⁷ Cabinets in Western Europe. 225. p. Ed. by Jean Blondel and Ferdinand Müller-Rommel. Macmillan, 1988. – 13 Finland, by Jaakko Nousiainen, 213-233. p.

A közigazgatási bíróságoknak két szintje van: első fokon a tartományi közigazgatási bíróság, fellebbviteli fórumként a Legfelsőbb Közigazgatási Bíróság jár el.

Mint említettük, Állambíróság is létezik, ez azonban nem tartozik az általános bírósági szervezetbe; a legmagasabb állami tisztséget betöltő személyek hivatali bűncselekménye esetén jár el.

A bíróságok függetlenek, ami azt jelenti, hogy a bírói hatalmat csak meghatározott módon alakított testületek (azaz a bíróságok) gyakorolhatják; ezek státuszát és működését úgy kell megállapítani, hogy az állami hatóságok ne gyakorolhassanak rájuk nemkívánatos befolyást. Ez úgy értendő, hogy jogalkotás természetesen befolyásolhatja munkájukat, ám egyes ügyekben történő állami beavatkozás: az ítéletek megváltoztatása vagy végrehajtásuk akadályozása, közvetlen vagy közvetett nyomás gyakorlása, a bíróságok tagjainak fenyegetése vagy megvesztegetése stb. sérti a függetlenséget. Az alsóbb fokú bíróságok formálisan nem kötelesek követni a felsőbb szintű bíróságok hasonló ügyekben hozott döntéseit.

A függetlenség személyi biztosítéka, hogy a bírót tisztségéből elmozdítani csak felettes bíróság döntése alapján lehet, ha bűncselekményt követett el vagy munkaképtelenné vált; áthelyezni csak a bírósági rendszer átszervezése kapcsán lehet.

4. A törvényesség ellenőrzésének központi szervei.

A törvényességi ellenőrzési funkciót – mint állami funkciót – el kell választani a törvényhozás, a végrehajtás és a bírászkodás funkciójától.²⁸

A köztársasági elnök – inkább csak elméletileg fennálló – jogi felelősségéről előbb már szóltunk. Az Államtanács tagjait a parlamenttel szemben politikai felelősség terheli. A miniszteri felelősség érvényesítésének rendszerinti eszköze az interpelláció, szankciója pedig a bizalom megvonása. A kabinet aktusai feletti törvényességi ellenőrzést a főállamügyész végzi, aki rendszeresen részt vesz annak ülésein. A törvényesség ellenőrzésének másik, tipikusan skandináv intézménye a parlamenti ombudsman.

a) Az Államtanács mellett működik a Főállamügyészi Hivatal – élén a főállamügyésszel, akit a köztársasági elnök nevez ki. A főállamügyészi tisztség eredete a XVIII. század első felére nyúlik vissza; igen nagy hagyományokkal rendelkező intézményről van tehát szó. A főállamügyész (akit szintén a köztársasági elnök által kinevezett két helyettese segít, gyakorlatilag vele azonos hatáskörrel) munkája lényegében négy fő területre tagolódik: az Államtanáccsal kapcsolatos feladatok; az ügyészek munkájának felügyelete; az általános törvényességi felügyelet; az ügyvédi kar munkájának felügyelete.

²⁸ Mikael Hidén: The Constitution. 56. p. In: The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

A főállamügyész legfontosabb feladatát a köztársasági elnök, az Államtanács és a minisztériumok működése törvényességének felügyelete képezi. Ebből eredően elsősorban a döntéselőkészítés és a döntéshozatal során van szerepe. Előzetesen véleményezi — törvényességi szempontból — a tervezett döntéseket, és ügyel a határozathozatal jogszerűségére. Ám a főállamügyész nem csupán az Államtanács egyszerű jogi tanácsadója. Ha az általa felügyelt szervek munkájában, döntéseiben törvénysértést észlel, először az azt elkövető figyelmét hívja fel a törvénysértésre s ha az eredménytelen, a magasabb szintű szervekhez, végső fokon a parlamenthez fordul. Az ügyészi munka felügyelete kapcsán kinevezi az ügyészeket, normatív rendelkezéseket adhat ki számukra és fegyelmi jogkört gyakorol felettük. Elrendelheti közhivatalnokok és magánszemélyek őrizetbe vételét, nyomozást rendelhet el illetve a nyomozással más ügyészt bízhat meg. Az általános törvényességi felügyelet azt jelenti, hogy a főállamügyész törvényességi szempontból megvizsgálhatja bármely hatóság bármely iratait. Minden finn állampolgárnak joga van formális előírások betartása nélkül ingyenesen panaszt terjeszteni a főállamügyész elé a törvénytelenésekről, a közhivatalnok vagy magánszemély által elkövetett törvénysértésekről. A főállamügyész legújabb és egyben legkisebb kiterjedésű működési területe az Ügyvédi Kamara munkájának felügyelete. Lényegében azt jelenti, hogy a főállamügyész az ügyvédek szakmai önkormányzatának a tagjai fegyelmi ügyeiben folytatott eljárása törvényességét felügyeli. — A főállamügyész a tevékenységéről évenként tájékoztatja a köztársasági elnököt és a Parlamentet.²⁹

b) Mint ismeretes, a parlamenti ombudsman³⁰ a svéd modell alapján terjedt el, s került be a finn alkotmányba is. A 49. § szerint a házelnök megválasztására előírt szabályok szerint 4 évre választani kell egy kimagasló jogi szakemberként ismert személyt parlamenti ombudsmannak, aki a parlament által számára kidolgozott elvek alapján felügyeli a törvények betartását a bíróságok és más hatóságok tevékenységében. Ha az ombudsman hivatali idejének lejárta előtt elhalálozna vagy megválna hivatalától, a parlament az időszak végéig új ombudsmant választhat. 1972 óta ugyanennek az eljárási rendnek megfelelően és ugyanilyen időtartamra megválasztják a segéd-ombudsmant, aki segíti munkájában az ombudsmant és helyettesíti őt, valamint a segédombudsman-helyettest, aki a segédombudsman akadályoztatása esetén szükség szerint ellátja az ő tennivalóit.

Az ombudsmannak a főállamügyészével azonos joga van arra, hogy jelen legyen az Államtanács, a döntőbíróságok és hatóságok ülésein, tájékoztatást kapjon az Államtanács, annak minisztériumai, a döntőbíróságok és bármely más hatóság iratairól, valamint az ügyészség számára törvényben megállapított felelősséggel vizsgálja vagy vizsgálta a hivatalokban elkövetett

²⁹ Mikael Hidén: *The Constitution* 57. s köv. p. In: *The Finnish Legal System*. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

³⁰ Az "ombudsman" kifejezés a magyar szakterminológiába is ugyanígy került be. Magyarra általában "parlamenti megbízott" vagy "parlamenti biztos" kifejezéssel fordítják.

törvénysértések miatt hozzá benyújtott panaszokat. Az ombudsman évente köteles jelentést tenni a parlamentnek a végzett munkájáról, a közigazgatás helyzetéről és a jogalkotásban tapasztalt hibákról.

Mindenképpen el kell határolnunk a főállamügyész és az ombudsman működési körét. A gyakorlatban az Államtanács ellenőrzését a főállamügyész látja el. Az ombudsman csak ellenőrzi a közhivatalnokok tevékenységének törvényességét. Önállóan jogosult ugyan vádat emelni a közhivatalnokok ellen vagy a vádemelést az ügyészségnél kezdeményezni, nem jogosult azonban vizsgálni a magánszemélyek cselekményeinek törvényességét.

A parlamenttel kapcsolatban nem illeti meg a felügyeleti és a jogi tanácsadói pozíció. A főállamügyészhez hasonlóan az ombudsmanhoz is bárki formai előírások nélkül, ingyenesen terjeszthet elő panaszt a közhivatalnokok működésének hibáiról vagy törvénysértő voltáról. Az utóbbi időben az ombudsmanhoz lényegesen több panaszt nyújtottak be, mint a főállamügyészhez. E panaszok többsége a börtönökből, a különböző zárt intézetekből és a véderőktől érkezik.³¹ Az is az elhatároláshoz tartozik, hogy a főállamügyészt az ügyészekkel kapcsolatban megillető jogok az ombudsmanra nem terjednek ki és egyébként alapelv, hogy egyik szerv a másik munkáját nem zavarhatja.³²

IV. A választási rendszer főbb vonásai

Minden 18. életévét betöltött finn állampolgár választhat, kivéve azokat, akiket meghatározott választási bűncselekmények miatt korábban elítélték. Az aktív és passzív választójog eltér; képviselő ugyanis csak az lehet, aki a 20. életévét betöltötte — kivéve a magas közhivatalt viselő személyeket és a fegyveres erők tagjait.

Az általános parlamenti választásokat március harmadik vasárnapján és hétfőjén tartják Finnországban, az Elnökválasztó Kollégium elektorainak választása januárban szokásos, októberben a helyi önkormányzatokat választják négy évre. Ha a parlamentet felosztatják, a választásokat annak a hónapnak az első vasárnapján és hétfőjén tartják, amelyik 60 nappal a felosztatás kihirdetése után kezdődik. Minden választás két napig tart, hogy minél többen vehessenek részt rajta. Időközi választások nincsenek: a megválasztott képviselő után

³¹ Ezt egy 1933. évi törvény írja így elő. A két hasonló szerv közötti munkamegosztás egyensúlyának megteremtése és amiatt, hogy hasonló ügyekkel ne két külön szerv foglalkozzék, szükség volt ennek rendezésére is. V.ö.: 31 Mikael *Hidén*: The Constitution 58. p. In: The Finnish Legal System. Second, completely, revised edition. Ed. by Jaakko Uotila. Finnish Lawyers Publishing Company Ltd. Helsinki, 1985. 39-59. p.

³² Uo. 58. s. köv. p.

legtöbb szavazatot elnyert jelölt pótképviselő lesz, aki a képviselő helyének megüresedésekor válik teljes jogú törvényhozóvá.³³

Föl kell hívni a figyelmet még egy sajátos, korábbi megoldásra. A finn választójogi törvény 1975 előtt nem ismert el politikai pártokat, hanem ezek helyett választási szövetségekről beszélt. Természetesen a létező politikai pártok a választásokon "választási szövetségként" indultak, de gyakran két vagy több párt hozott létre "választási szövetséget" a választókerületekben.³⁴

Finnországot legalább 12 — legfeljebb 18 választókerületre kell osztani.³⁵ Jelöltet állítani a bejegyzett politikai pártok jogosultak,³⁶ ezen felül legalább 100 olyan választójogosult állampolgár, aki az adott választókerületben lakik. Az eredmény megállapítása az arányos (proporcionális) rendszernek megfelelő módszerekkel történik.

V. Az alkotmány legújabb módosításai

Bár a megfelelő helyeken a finn alkotmány hatályos szövegét vettük alapul, mégis — legalább a regisztráció erejéig — utalnunk kell Finnország alkotmányának módosításaira.³⁷

— 1947. június 30. — A 90. § módosítása úgy rendelkezik, hogy az egyetemi, a műszaki főiskolai, az Evangélikus Lutheránus Egyházban, valamint a Görög Orthodox egyházban, a városi polgármesteri és municipiumi hivatalokban, úgyszintén a Finn Bank hivatalaiban és más munkahelyein betöltött tisztségekre történő kinevezésről külön jogszabályok rendelkeznek.

— 1967. december 1. — Az alkotmány garantálja a finn állampolgárságot minden, finn szülőktől származó személynek. Ezzel eltörölték azt a rendelkezést, amely finn állampolgárságot biztosított a finn állampolgárhoz férjhez ment nőknek. (4. §)

³³ V.ö.: An Election in Finland. Party Activities and Voter Reactions, by Pertti Pesonen. New Haven and London, Yale University Press, 1968. 11. s. köv. p.

³⁴ Uo. 8. s. köv. p.

³⁵ 1985-ben 15 választókerület létezett. Uo. 48. p.

³⁶ Új párt bejegyzéséhez az szükséges, hogy legyen legalább 5000, a parlamenti választásokon választójoggal rendelkező támogatója, rendelkezék a célját és működésének alapelveit rögzítő, a jogszabályokkal nem ellenkező demokratikus alapelveken nyugvó döntéshozatali és működési renddel. Uo. 49. p., valamint Ohni *Rantala*: Changing Features in the Finnish Party System from the 1960s to the Present. An Overview. 37. p. In.: Political Parties in Finland. Essays in History and Politics, Ed by Juhani Mylly — R. Michael Berry. University of Turku, Dept of Political History, Turku, 1984. 15-57. p.

³⁷ Itt jegyezzük meg, hogy 1970-ben kormánybizottságot hoztak létre az 1919-es alkotmány felülvizsgálatára, illetve hogy dolgozzon ki javaslatokat vagy kiegészítésre vagy a lehetséges módosításokra. — Ezt a bizottságot 1974-ben a politikai egyetértés hiánya miatt feloszlatták.

— 1971. január 15. — A parlamenti ombudsman segítésére bevezeti a segédombudsman és a segédombudsman-helyettes tisztségét. (49. §)

— 1972. július 28. — Az állampolgárok munkája az állam különleges védelme alatt áll. Az állam kötelessége a finn polgár számára munkalehetőséget biztosítani. (6. §)

— 1976. április 23. — Törvényben meghatározott módon lehetővé teszi Dánia, Izland, Norvégia és Svédország polgárainak, hogy a községi és municipiumi helyi igazgatásban részt vegyenek. (51. §)

— 1977. június 23. — A köztársasági elnök közvetlen illetve közvetett választásának ma is hatályos szabályait állapította meg. (23. §)

— 1979. február 2. — Kimondják, hogy a Legfelsőbb Bíróság öt tagú tanácsban hozhat döntést, kivéve, ha külön törvény magasabb vagy alacsonyabb létszámot ír elő, de ez háromnál kisebb nem lehet. (54. §)

— 1980. augusztus 15. — A törvénynek tartalmaznia kell hatályba lépésének időpontját, de az nem lehet korábbi, mint a kihirdetés napja. (20. §)

— 1981. november 13. — Az 1977. június 23-i módosítást kiegészítve 301 főben állapítja meg a köztársaság elnökét választó electorok számát.

KÁROLY TÓTH

MAIN FEATURES OF GOVERNMENT'S FORM IN FINLAND

(Summary)

Author analyses the circumstances of historical development in Finland from point of view of constitutional law. He shows the main features of Government's Form in Finland: the structure of State organization, connection between its elements (Parliament, President, Council of State) control of legality (Chancellor of Justice, Parliamentary Ombudsman) and some specialities in the activity of these constitutional institutions.

Author writes on electoral system in Finland, especially on the method of President's election.